

Anmälan mot Kriminalvården, anstalten Norrtälje, för bristande delgivning med ombud m.m.

Beslutet i korthet: Om en person har ställt ett ombud för sig ger delgivningslagen utrymme för delgivning med såväl ombudet som huvudmannen. I beslutet uttalas emellertid att Kriminalvården som huvudregel bör delge ombudet. En sådan ordning synes nämligen var mest förenlig med lagstiftarens avsikt. Vidare talar grundläggande rättssäkerhetsaspekter för att ombudet ska delges.

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 17 februari 2012, anförde AA i huvudsak följande. Han har anlitats som ombud av BB, som verkställer fängelsestraff i anstalten Norrtälje. Trots att AA är ombud har BB av anstalten förvägrats att ringa till honom. Den 28 november 2011 erhöll BB ett beslut som innebar ett avslag på en begäran om att få ha kontakt med sitt ombud. AA fick del av beslutet först den 9 december 2011 och han skickade ett överklagande till anstalten den 19 december 2011. Enligt anstaltens ankomststämpel anlände överklagandet först den 27 december 2011. Postgången tar normalt en till två dagar och således borde anstalten ha fått handlingen senast den 21 december 2011. När han inte fick någon reaktion på inlagan kontaktade han anstaltens chef den 31 januari 2012. I direkt anslutning till samtalet skickade han även en kopia på överklagandet per e-post till anstaltschefen. Den 9 februari 2012 fick han del av ett beslut, fattat den 28 december 2011, där överklagandet avvisades. Överklagandet avvisades med motiveringen att det inkommit för sent. Till beslutet den 28 november 2011 fanns inte någon fullföljdshänvisning. Det är orimligt att förvänta sig att en intagen, som är av utländsk härkomst, ska känna till bestämmelserna som styr överklaganden.

Utredning

Kriminalvården anmodades att yttra sig över vad AA anförde i sin anmälan till JO. Av yttrandet skulle framgå vilka rutiner som tillämpades för delgivning av beslut då en klient har ett befullmäktigt ombud och från vilken tidpunkt fristen för att begära omprövning i dessa fall beräknades.

I remissvar anförde myndigheten, region Stockholm, genom tf. regionchefen, CC, följande.

Yttrande över anmälan från AA ert dnr 1057-2012

Kriminalvården, Region Stockholm har inhämtat uppgifter från kriminalvårdschef DD och verksjuristen EE.

Anstalten Norrtälje avslog den 28 november 2011 en ansökan från en intagen i anstalten Norrtälje om telefontillstånd till AA. Beslutet delgavs den intagne samma dag. Först den 6 december fick anstalten kännedom om att AA var den intagnes ombud i frågor gentemot Kriminalvården, detta genom att en skriftlig fullmakt lämnades till anstalten av den intagne. Detta stämmer väl överens med vad AA uppger om tidpunkt när han fick beslutet för kännedom. I den intagnes ansökan framgår inget om att AA var ombud för honom.

Den 27 december 2011 inkom till anstalten Norrtälje en begäran om omprövning av ovan nämnda beslut. Omprövningsbegäran var undertecknad av AA. Då beslutet delgavs den intagne den 28 november och begäran inkom först den 27 december så avvisade anstalten begäran om omprövning då det inkommit för sent. Avvisningsbeslutet fattades den 28 december och delgavs den intagne dagen efter. Eftersom AA var ombud så borde en kopia av beslutet ha skickats till honom. Det finns ingen anledning att ifrågasätta AA:s uppgift om att han inte fått kännedom om avvisningsbeslutet förrän den 31 januari 2012, via ett telefonsamtal med DD. Detta medför att anstalten måste ha missat att skicka en kopia för kännedom till AA. Anledningen till denna underlåtenhet har inte kunnat klargöras.

Samma dag som ovan nämnda telefonsamtal skickades även en skriftlig information från DD till AA om hanteringen av omprövningsbegäran.

Både avslagsbeslutet den 28 november och avvisningsbeslutet den 28 december var försedd med information om hur man begär omprövning av besluten.

Av förbiseende svarade inte DD direkt på de två enkla frågor som ställdes av AA via mejl den 9 februari 2012. Detta uppmärksammades under utredningen av aktuell anmälan och AA har erhållit ett svar den 20 juni.

Anstalten Norrtälje, som inte kan utreda när AA skickade begäran om omprövning, kan endast konstatera att skrivelsen ankom till anstalten den 28 december.

Aktbil. 7 i anmälan har inte inkommit till anstalten brevlades. DD fick del av skrivelsen när han fick anmälan för kännedom i april. Han fick den av en personal på anstalten, som i sin tur hade fått den skickad via mejl från AA. Han fick således den inte via sin egen mejladress. Hans minnesbild är att mejlboxen var full varför det inte gick att skicka till honom. Dessförinnan har han inte sett skrivelsen.

EE har inte fått skrivelsen för kännedom. Mejlet synes ha skickats för kännedom till en annan EE i Kriminalvården. Däremot så har hon den 19 och 20 juni varit i telefonkontakt med AA ett flertal gånger. Utöver vad som framförts i aktuell anmälan så uppgav AA att han skulle inkomma med ett undertecknat överklagande till henne. Detta har nu inkommit och regionen har den 3 juli beslutat att avvisa överklagandet då det inkommit för sent. Beslutet har skickats för kännedom till AA och till anstalten för delgivning av den intagne.

Den intagne har nyligen återigen ansökt om telefontillstånd till AA. Hans ansökan avslogs den 15 juni 2012 och delgavs den intagna samma dag. I samband med detta så har han även ansökt om besökstillstånd för AA. Anstalten avslog ansökan den 20 juni och delgavs den intagne den 24 juni. Båda besluten har skickats för kännedom till AA. Dagens datum så har någon begäran om omprövning inte inkommit.

Författningsbestämmelser

I 11 § delgivningslagen (2010:1932) sägs följande. Vid delgivning med en fysisk person är han eller hon delgivningsmottagare. Har en fysisk person ställföreträdare som är behörig att företräda honom eller henne i saken, är i stället ställföreträdaren delgivningsmottagare

15 § delgivningslagen anges följande. Har den med vilken delgivning ska ske ett ombud som är behörigt att ta emot handlingen är även ombudet delgivningsmottagare. Finns ett sådant ombud och handlingen lämnas till en delgivningsmottagare enligt 11-14 §§, bör ombudet underrättas om detta.

Kriminalvårdens bedömning

I förarbetena till delgivningslagen (prop. 2009/10:237 s. 119 och 237) anförs följande. Bestämmelsen om delgivning med ombud är inte tvingande. Det finns alltså ett utrymme för myndigheten att välja om delgivning ska ske med huvudmannen eller ombudet. Det är i de allra flesta fall lämpligt och ändamålsenligt att delgivning sker med ombudet, om inte något hinder för detta föreligger. Lämnas handlingen till annan än ombudet bör ombudet underrättas om delgivningen. Det kan ske till exempel genom att en kopia av föreläggandet skickas till ombudet eller genom en underrättelse per telefon. Regeringen anser att bestämmelserna i 11 § första stycket i 1970 års delgivningslag utan ändring i sak bör föras över till den nya delgivningslagen.

Anstalten Norrtäljes rutin vid delgivning är att det är huvudmannen, i det fall han vistas i anstalten, som delges och ombudet får en kopia för kännedom. Det saknas en uttalad policy inom Kriminalvården vilka rutiner som ska gälla i dessa fall. Anstalten Norrtäljes rutin synes vara anpassad efter de allmänna handlägningsreglerna i förvaltningslagen (1986:223). Det är viktigt att undvika dubbel delgivning, dvs. med både huvudmannen och ombudet. Tidpunkten för fristen att begära omprövning är således från dagen för delgivning av den intagne. Detta synsätt stöds också av domstolspraxis, se exempelvis RÅ 1974 ref. 122, RÅ 1994 ref. 68 och Kammarrätten i Jönköpings dom i mål 971-12.

Anstalten Norrtälje har uppenbarligen inte skickat en kopia av avvisningsbeslutet den 28 december 2011 till AA. Misstaget synes vara en engångshändelse. AA har heller inte, beträffande mejlet den 9 februari, fått svar med den skyndsamhet som ovan nämnda handlägningsregler kräver.

Det bör dock noteras att frågan om tidsfrister för omprövning av beslut där den intagne i princip kan inkomma med återkommande ansökningar utan någon begränsning, tenderar i praktiken att bli mer av akademiskt intresse. Det finns fortfarande tid att inkomma med en begäran om omprövning av besluten i juni angående telefon- och besökstillstånd.

AA gavs tillfälle att kommentera remissvaret.

I ett beslut den 23 april anförde *chefsJO Fura* följande.

Bedömning

Utredningen visar att AA hade fullmakt att företräda BB när beslutet om avvisning fattades den 28 december 2011. BB delgavs beslutet den 29 december 2011. Av yttrandet från Kriminalvården framgår att det av förbiseende inte skickades någon kopia av beslutet till AA förrän i februari 2012.

I 15 § delgivningslagen anges att om den med vilken delgivning ska ske har ett ombud som är behörigt att ta emot handlingen, är även ombudet delgivningsmottagare. Finns ett sådant ombud och handlingen lämnas till en

delgivningsmottagare enligt 11–14 §§, bör ombudet underrättas om detta. Det sagda innebär att såväl den med vilken delgivning ska ske som ombudet är delgivningsbara. Bestämmelsen ger inte närmare svar på vem som myndigheten i första hand ska försöka delge ett beslut eller en handling. Således ger bestämmelsen, precis som Kriminalvården påpekat, ett utrymme för myndigheten att välja om delgivning ska ske med huvudmannen eller ombudet.

Det sagda kan tolkas som att Kriminalvården under sådana förhållanden kan välja att delge den person som är enklast att nå. Av naturliga skäl torde detta utan undantag bli den intagne. Av motiven till 15 § delgivningslagen framgår emellertid bl.a. följande. ”Bestämmelsen innebär emellertid inte att endast ombudet är delgivningsmottagare. Det finns således ett utrymme att välja om handlingen ska lämnas till ombudet eller en person som enligt 11–14 §§ är delgivningsmottagare för den som ska delges.[...] Ett exempel på när det kan vara motiverat att lämna handlingen till en annan delgivningsmottagare än ombudet är om det framkommit att det föreligger samarbetssvårigheter mellan den som ska delges och ombudet eller om det är oklart om fullmakten har återkallats” (se prop. 2009/10:237 s. 237).

Det sagda innebär enligt min uppfattning att lagstiftarens avsikt – trots att utformningen av den aktuella bestämmelsen kan ge ett annat intryck – har varit att om det finns ett ombud som har fullmakt att ta emot beslut eller handlingar, så bör delgivning ske med denna person. Denna ståndpunkt stöds även av uttalanden i doktrin (se Hellners m.fl., Förvaltningslagen med kommentarer, 3 uppl., 2010, s. 120 f.).

Enligt min mening bör därför Kriminalvården, i de fall det finns ett befullmäktigat ombud, delge ombudet och skicka en kännedomskopia till huvudmannen. Förutom att en sådan ordning synes ha varit lagstiftarens avsikt, talar även rättssäkerhetsaspekter för en sådan lösning. Personer som är frihetsberövade har, av naturliga skäl, svårare att komma i kontakt med sina ombud än vad som är fallet för personer i frihet. Om man tillämpar en rutin där ombudet delges beslutet, finns som regel en garanti för att den intagne, genom sitt ombud, hinner vidta nödvändiga åtgärder för att överklaga beslutet. En sådan lösning är betydligt säkrare än att ombudet tillställs en kopia. Riskerna med den senare nämnda ordningen framgår om inte annat av förhållandena i det aktuella fallet.

Sammanfattningsvis innebär det anförda att Kriminalvården, när det finns ett ombud som är behörig att ta emot handlingar och beslut, enligt min uppfattning som huvudregel bör delge ombudet.

Mot bakgrund av vad som framgår av Kriminalvårdens remissvar finner jag inte skäl att kommentera AA:s övriga klagomål mot anstalten Norrtälje. Jag konstaterar endast att utredningen inte ger anledning till kritik eller annan åtgärd.